

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITHI TSHA MA?IRIKI**

**TSHIVEN? A LUAMBO LWA ? AMUNI HG
(Bambiri ?a u Ranga)**

Possible Answers Supp 2007

KHETHEKANYO YA A

THOLOKANYONDIVHO

MBUDZISO 1

1.1	?hoho i?we na inwe ndi yone arali i tshi elana na mafhungo eneo.	(1)
1.2	Vho-Bapu ndi ?hoho ya tshikolo i sa fhulufhedzeiho i no funesa vhasadzi.	(3)
1.3	Hai, a zwo ngo tea ngauri mugudisi u vha e kha tshiimo tsha khotsi a mugudiswa.	(3)
1.4	(a) Vho-faneli. (b) Lusani. (c) Sibongile.	(1) (1) (1)
1.5	Ndi ngauri vho vha vha na muya wa u funesa vhasadzi na u ita zwa vhubombwe na vhana vha tshikolo.	(1)
1.6	Ya sekondari ya n?ha ya Thivhudziswi.	(1)
1.7	?igevhenga ndi muthu a no vhulaha vhathu, u hamboka vhathu na u ita zwi?we zwithu zwo vhihaho kha vha?we vhathu.	(1)
1.8	Ndi tshelede na uri vha kone u wana maimo na u ?ongela vha?we ngavho.	(1)
1.9	Hai, a zwo ngo tea ngauri zwi nga vhangana dzinndwa na mabulayo.	(3)
1.10	Lwo fhela nge vha waniwa nga Biza vhe hodelani ya Mphebatho he Sibongile a ?o ?okela hone.	(1)
1.11	O vha e mugudiswa wa mikhwa mivhi na u sa fulufhedzea ngeno a tshi funesa tshelede. O funana na Biza a dovha hafu a funana na Vho-Bapu.	(2)
1.12	Mphebatho	(1)
1.13	Ndi Vho-Faneli.	(1)
1.14	- U kaidza avho vhagudiswa. - U vhudza vhakhombusi ya tshikolo ayo mafhungo a vha?ha vhagudiswa na vhagudisi.	(2)

- 1.15 (a) Ri ?o vhona hune zwa ?o fhelela hone. (1)
 (b) U vha na thaidzo na u funesa vhasadzi. (1)
 (c) Musadzi / Musidzana a sa fhiriho munna. Musadzi a no funesa vhanna. (1)
 (d) Vha an?ana kha zwithihi. (1)
 (e) U rwana nga vhula ha ?owa = U semana hu sa khou an?aniwa nga n?ila ya u tou fhindulana nga maipfi. (1)
 (f) Biza o vhea i?b khavho = U sedziwa nga n?ila ya u tou lindiwa iwe mu?e u sa i ?ivhi. (1)

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA A: [30]

KHETHEKANYO YA B

SAMARI / MANWELEDZO**MBUDZISO 2**

Thaidzo ya Malu?a na mufunwa wawe Murendeni ya uri mme a Malu?a Vho-Maria vha hane a tshi malana na Murendeni yo ?o ?a?a a tshi ya phan?a. Izwo zwo ?o kweta mihumbulo ya avho vhavhili lwe vha vho ?elwa nga muhumbulo wa u ?i vhulaha.

- Tshivhumbeo (2)
 Vhungomu (2)
 Luambo (2)
 Tshivhalo (2)
 Tshitaela (2)
[10]

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA B: [10]

KHETHEKANYO YA C

LUAMBO 3**MBUDZISO 3**

- 3.1 3.1.1 Hu ?o vha na phodzo khulwane kha vhwadze ha Lusani. (1)
 3.1.2 Sha?a ?anga li khou vhavha. (1)
 3.1.3 Gole ?o thivha ho?he lune mvula i tonga i ?o na. (1)
 3.2 3.2.1 Tshengelo. (1)
 3.2.2 Khula (1)
[5]

MBUDZISO 4

- 4.1 4.1.1 Vha tou oma lurandala = U khwa?hisedza kana u livha kha zwine wa khou ita zwone. (1)
 4.1.2 Vha mbo ?i zwi ?hupha = Vha zwi litsha. (1)

- 4.2 4.2.1 Ndo bata nzieluvhele mudavhini. (1)
 Nzie + luvhele = nzieluvhle. (1)
 Dzina + dzina. (1)
 4.2.2 Nndwammibi o vhuya mulovha. (1)
 Nndwa + mmbi (-vhi) (1)
 Dzina + í?aluli (1)
- 4.3 4.3.1 Tshierendangolo. (1)
 4.3.2 Dzunde. (1)
 4.3.3 Vha?anuni. (1)
 4.3.4 Muumba. (1)
- [10]**

MBUDZISO 5

- 5.1 5.1.1 Kusidzana. (1)
 Kusidzana kwa Vho-Bele kwo lovha. (1)
 5.1.2 Lusidzana. (1)
 Lusidzana lusekene a si u ofha ?hamu. (1)
 5.1.3 Tshi?u. (1)
 Tshi?u itshi tshi dzula zwigevhenga. (1)
- 5.2 5.2.1 Lufuno u funa Maemu nga mbilu yawe yo?he. (1)
 5.2.2 Ndo vhona mutukana a tshi khou shavha . (1)
 5.2.3 Makhadzi wawe vho vhuya (1)
- 5.3 5.3.1 Lufuno u dzula mu?ini wa kulesa. (1)
 - nga u shumisa mutshila -ni. (1)
 5.3.2 Lutendo u dzula Hamashau. (1)
 - nga u shumisa thangi ya Ha-khulwane yo ?umana na dzina vhukuma Mashau. (1)
 5.3.3 Tshakhuma ndi shango ?avhu?i. (1)
 - nga u shumisa mabulafhethu o dzulaho o ralo. (3)
- 5.4 5.4.1 Ndi khou lwala. (1)
 5.4.2 Vho ?wa vha tshi lima masiari o?he. (1)
 5.4.3 Ndi ?o vhuya n?a ni rwa. (1)
- [15]**

MBUDZISO 6

- 6.1 Ma?i a tevhuwa o tevhuwa. (1)
 Wo khakha. (1)
- 6.2 6.2.1 Zwine Ma?odzi a khou ita zwi nga si ye thambo. (1)
 6.2.2 O mila thambo ya swiri. (1)
 6.2.3 O vhofha zwienda nga thambo ntswu. (1)
- 6.3 6.3.1 Fhaâ mu?ini hu na luvhi. (1)
 6.3.2 O takala a ?anzwa na makole. (1)

- 6.4 6.4.1 Lusani ha ũ a tshi lila. (1)
 6.4.2 Lufuno u ri a nga si ũwe arali o funa. (1)
 6.4.3 U imba a hu takadzi. (1)
[10]

MBUDZISO 7

- 7.1 v v v v
 Tshisamphiri o ũwa na Lusani Miluwani. ? wana wawe a shavhela hayani.
v^{1/2}v vv^{1/2} v^{1/2}v v^{1/2}
 Ene a ri: “Uyu ndi ? wana wa nnyi?” Mashudu a ri: “Ndi wanga.” (10)

- v v v
 Ngulummbi ndi shango ũavhu?i. Vho-Muthu?e ndi munna ane a vha
v v v v v v v
 mushumi wa biko. Khotsi awe vho mu fha tshelede ya vhu?i nga maan?a. (10)
[20]

GUMOFULU ?A KHETHEKANYO YA C: [60]

MARAGA: 100